

Tuoreviljapäivät 23.1. 2017 Seinäjoki ja 24.1.2017 Joensuu

Tuottava itäsuomalainen naudanlihantuotanto ja

Tuottava pohjalainen naudanlihantuotanto -hankkeet

Toteuttajat: A-tuottajat & Luke

Tuoreviljan taloudellisuus

Reetta Palva, TTS Työtehoseura

Tuoreviljan taloudellisuus

- Onko taloudellista järkeä vai ei?
- Mistä taloudellisuus muodostuu?
- Tuoreviljaksi ostaminen – Laatu ja hinta
- Parhaat Käytännöt - 3 asiaa taloudesta

Murskesäilönnän kustannukset

Varastointi, laakasiilo

- MMM:n tuettavan rakentamisen hyväksyttävät yksikkökustannukset
  - Avoin laakasiilo 45 e/m³ - kiinteät kustannukset 6 e/tonni*
  - Katettu n. 100 e/m³ - kiinteät kustannukset 14 e/tonni*
- Peitemuovit ja siilopeitteet
  - » n. 0,6 e/tn

*Poistoaika 25v, korko 5 %, kunn. pito 1%

Litistys

- Traktorikäyttöinen valssimylly
- Esim. n. 10-15 tn/h kapasiteetti , esim. 25 000 e
  - Myllyn kustannukset 7 e/tonni
  - Traktoriyö 10 e/tonni
    - Jos kokonaistyösaavutus 5 tonnia/tunti
    - kaksi traktoria työssä, tuntikustannus 50 e/h
- Säilöntäaine 3 litraa /tuoretonni
  - 5 e/tonni kuivaa viljaa

Vaihtoehtona kuivaus?

- Investointi : oman pakettikuivaamon rakentaminen
- Viljantuotanto 500 000 kg
- Esim. 25 m³ koneisto, varastosiilot n. 800 m³

Investointi esim. 180 000 e

Vuotuinen pääomakustannus 32 e/tonni

(Huom. sisältää varastoinnin)

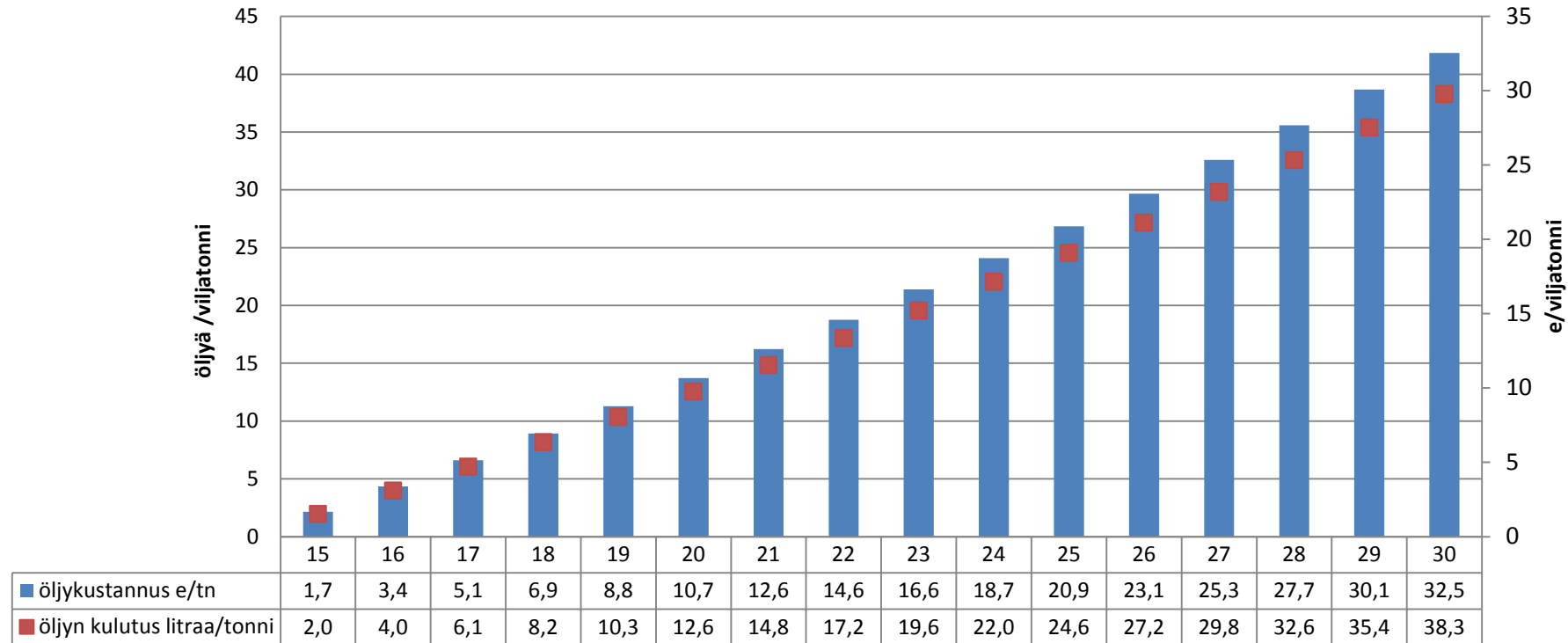
(Poistoaika koneisto 15 v, rakennus 25 v, korko 5%, vakuutus ja kunnossapito 1,5%)

Pyöreillä
siiloilla
edullisempaa
varastotilaa

Kuivausöljyn kustannus

Lämmitysöljyn kulutus kg ja €/viljatonna (öljyn hinta 71 c/l)

Laskelmassa käytetty 137 g öljyä/haihdutettava vesikilo.
Laitinen ym. 1985: Työteho-seuran mittaukset maataloilla keskimäärin 142 g/haihdutettava vesikilo)

Kuivauskustannus

Oma pakettikuivaamo (25 m³)

Sis. varastointi

- Pääomakustannus 32 e/tn
- Kuivausöljy +sähkö 16 e/tn

Yhteensä 46 e/tn

Rahtikuivaus (25 m³)

- Kuivaus + jäähdytysaika 8 h
- Taksa 47 e/h = 376 e
- Viljaa n. 14 tn = 27 e/tn
- Varastointikorvaus n. 10 e/tn

Yhteensä 37 e/tn

Kiinteän polttoaine vs. öljyjärjestelmä

Laskelma T. Lötjönen 2012

Kuivuri 30 m³, uuni 400-500 kW, hakkeen hinta 20 e/MWh, öljyn hinta 86 e/MWh,
Käyttö 300 tuntia/vuosi
Öljyn hinnalla 59 c kustannukset tasan

KP-järjestelmän hinta	63 960 e	Öljyjärjestelmän hinta	23 616 e
Kiinteät kustannukset	6 822 e	Kiinteät kustannukset	2 519 e
Energia	2 850 e	Energia	10 780 e
Lisätyö	300 e		
<u>Yhteensä</u>	<u>9 972 e</u>	<u>Yhteensä</u>	<u>13 299 e</u>
		Erotus	3 326 e

Kuivattu vilja

- Jauhatus /litistys ruokinnan yhteydessä
  - Myllyn kiinteät kustannukset + sähkö n. 2 e/tn
  - Huomioitava lisäksi työ – viljan siirto kuivurin siiloista myllyn siiloon

Yhteenveto kuivauksen ja murskesäilönnän kustannuksista

Kuivauksen kustannukset

Kuivaamon ja varastojen kiinteät kustannukset	32
Energiakustannus	15,7
Työkustannus	2,4
Yhteensä e/tn	50

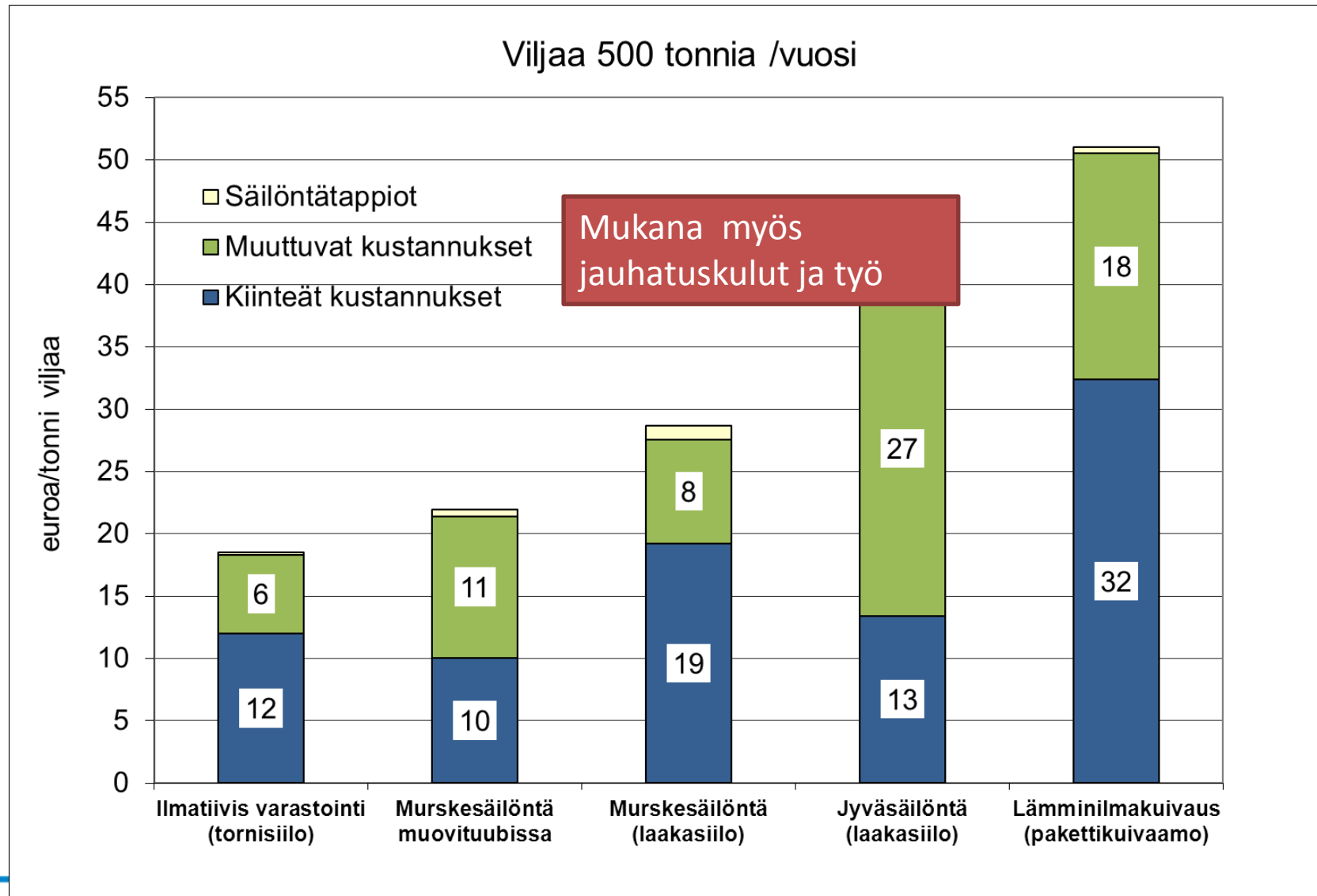
Murskesäilönnän kustannukset

Varastointi	7,0
Konekustannus	6,9
Traktorityö	10,4
Säilöntäaine	5,04
Yhteensä e/tn	29,3

Eri menetelmien kustannusvertailua

- Laskelmat aina suuntaa-antavia
- Monet tekijät vaikuttavat lopulliseen kustannukseen
  - usein joudutaan olettamaan monia kustannustekijöitä
  - mm. mikä on tarkastelun aikajänne ja lopullinen pääomakustannus?
- Tilakohtaiset tekijät ratkaisevat
  - Todelliset vaihtoehdot – nykyiset resurssit
  - Tulevaisuuden suunnitelmat - laajentaminen

Kustannusvertailua (2008)

Jyväsäilöntä propionihapolla

- Säilöntäainekustannus suurin kustannuserä (propionihappo)
- Puintikosteus vaikuttaa kustannuksiin

Korjuuajan kapasiteetti

500 000 kg viljaa

Kuivaus 25 m³ kuivuri

- Esim. 10 h läpimenoaika kuivauserälle
- Oletetaan 2 erää vuorokaudessa:
 $2 \times 14\,000 \text{ kg} = 28\,000 \text{ kg}$

Korjuupäiviä $500/28 = 18$ päivää

Murskesäilöntä

- Myllyn kapasiteetti 10 tn tuoretta viljaa
= 7 tn kuivaa
- Litistys 8 h/pv
 $8 \times 7\,000 = 56\,000 \text{ kg}$

Korjuupäiviä $500/56 = 9$ päivää

Murskesäilönnän taloudelliset hyödyt

1. Kustannussäästöt

- Investoinneissa
- Polttoöljyn kulutus

2. Korjuuaika

- Vastaanottokyky vs. kuivurin kapasiteetti
- Aikaisempi korjuu - rahtipuimurin saatavuus, paremmat olosuhteet

3. Myöhäisemmät ja satoisammat lajikkeet – paremmat sadot

- Parempi pellon tuottavuus

Tilojen välinen viljakauppa

Mahdollisuudet

- Kustannussäästöt
  - Rahti, toimituspalkkiot ym.
- Vaikuttaminen viljan laatuun
  - Sopimusviljelyä?
- Jäljitettävyys
- Tuoresäilöntä

Kysymykset

- Toimintatavat
  - Hinnoittelu
  - Laadun toteaminen
  - Määrän toteaminen
- Osapuolien kohtaaminen

Huom. Myyjän pitää olla rekisteröitynyt rehualan alkutuotannon toimijaksi

Taphtuu EVIRAn lomakkeella

Alkutuotannon rekisteröitävät toiminnot ovat

1. rehun tuotanto (esimerkiksi rehuviljan viljely tai säilörehun teko joko tilan omaan käyttöön tai myyntiin),
2. rehun sekoittaminen ilman lisäaineita/esiseoksia tilan omaan tarpeeseen ja
3. kotoisten rehujen ja/tai ostorehujen käyttö elintarviketuotantoeläinten ruokintaan.

Edellä mainittuja toimintoja harjoittavien tuottajien on noudatettava rehuhygieniasetuksen liitteen I säännöksiä, jotka liittyvät hygieniaan ja tietojen kirjaamiseen. Lisäksi tuottajien on noudatettava rehuhygieniasetuksen liitteessä III esitettyjä tuotantoeläinten ruokinnassa käytettäviä hyviä toimintatapoja, jotka liittyvät turvallisen laiduntamisen järjestämiseen, eläinsuojien ja ruokintalaitteiden puhtauteen, rehun varastointiin ja jakeluun, juomaveden ja vesiviljelyssä käytetyn veden laatuun sekä henkilöstön pätevyyteen.

Rekisteröinnin suorittaa toimivaltaisena viranomaisena Elintarviketurvallisuusvirasto Evira. Rekisteröityminen on toiminnan edellytys rehua tuottaville, sekoittaville ja/tai käyttäville viljelijöille ja kotieläintuottajille. Rehujen käyttäjien on varmistuttava siitä, että rehut on hankittu rekisteröidyiltä toimijoilta.

Rekisteröintivelvollisuutta ei kuitenkaan ole tiloilla, joilla

- ruokitaan ainoastaan turkiseläimiä tai muita ei elintarvikeketjuun päätyviä eläimiä (esi. harrastus- ja kilpahevoseet),
- rehu käytetään tilan omien eläinten ruokintaan ja näistä eläimistä saadut elintarvikkeet käytetään yksinomaan omalla tilalla,
- rehua tuotetaan vuosittain korkeintaan 3 ha:n viljelyalalla ja jotka toimittavat kaiken tältä alalta saamansa rehun paikalliselle maatilalle tai vastaavalle toimijalle siellä käytettäväksi.

Hinnoittelu

- Markkinahinta tai sopimushinta
- Tarkistetaan laadun mukaan
  - Hehtolitrainpaino
  - Kosteus-%
  - Valkuaispitoisuus?
  - Rikkasiementen määrä?
- Sovitaan rahtikustannuksista
- Sovitaan kuivaushyvityksestä, korjuukuluista

Viljan kosteus

- Viljan hinnan kosteuskorjaus (14 %:iin)
- Korjauskertoin =
$$\frac{100 - \text{kosteusprosentti}}{86}$$
- Esim. 25 %
$$\frac{100 - 25}{86} = 0,87$$

Voidaan myös laskea määrän kautta,
jolloin esim. 10 000 kg 25 %:sta viljaa vastaa $0,87 \times 10\,000 \text{ kg} = 8\,700 \text{ kg}$ 14 %:sta viljaa

Laadun mukainen hinnan tarkistus

- Määrittely käyttöarvon kautta:

- hehtolitrainpaineo kuvaa rehuarvoa
- valkuaispitoisuus?

- hinnan korjaus kertoimilla

Kosteuskorjattu hehtolitrainpaineo, kg	Ohra		Kaura	
	Nauta	Sika	Nauta	Sika
68		1,00		
66		0,99		
64	1,00	0,97		
62	0,98	0,95		
60	0,96	0,93	1,00	1,00
58	0,94	0,90	0,99	0,98
56	0,92	0,87	0,97	0,95
54	0,89	0,84	0,95	0,91
52	0,86	0,81	0,91	0,86
50	0,83	0,78	0,87	0,80
48	0,80	0,75	0,83	0,75
46	0,77	0,71	0,79	0,70
44	0,73	0,67	0,75	0,65
42	0,70	0,63	0,71	0,61
40	0,67	0,59	0,67	0,57

Kostean viljan laatu

- Kostean viljan hehtolitrainpainon korjaus

- Laadun mukaista hinnantarkistusta varten
- Kosteaa viljaa on kevyempää

- Mitattuun painoon lisätään taulukon mukaisesti

Kosteus-%	Lisäys punnittuun hehtopainoon, kg
21	2
24	3
27	4
30	5
33	6
36	7
39	8

Kuivaus/säilöntäkustannusten huomioiminen

- Jos ostaja vastaa säilönnästä ja varastoinnista, hyvitys hinnassa
- Myyjä säästää kuivauskustannukset
  - Tilanteesta riippuen säästö =kuivauksen muuttuvat kulut tai rahtikuivauskulut
- Vaihtoehtoja :
  - Myyjä hyvittää omien muuttuvien kulujen verran (energia, työ)
  - Verrataan rahtikuivausveloitukseen
    - Rahtikuivaus yleensä tuntitaksalla
    - Arvioitava kuivaustunnit ”normaalilla” puintikosteudella

Hinnan laskeminen

ProAgria
Farmarinpörssissä tietoa
tilojen välisen kaupan
toimintatavoista
www.farmarinporssi.fi
mm. Viljan hintalaskuri

$$\text{Viljan hinta} = \frac{(100 - \text{kosteus} - \%)}{86} \times \text{hlp} - \text{korjaus} \times \text{perushinta}$$

ESIM. OHRA, KOSTEUS 25 %, KOSTEUSKORJATTU HLP 62 KG, NAUTOJEN RUOKINTAAN

$$\text{Viljan hinta} = \frac{(100 - 25)}{86} \times 0,98 \times 100 \text{ €/tn} = 85,3 \text{ €/tn}$$

Lisäksi kuivauskustannusten huomioiminen, esim. arvioidaan
rahtikuivauksen kustannusten mukaan 20 e/tn
→ 85,3 – 20 = 65,3 e/tn

Määrän selvittäminen

- Punnitseminen on paras ja yksiselitteinen tapa
  - Ajoneuvovaaka, kuivurivaaka
- Tilavuuden mukaan
  - Hehtopainomittarilla mitatun painon käyttö voi aliarvioida todellista määrää
  - Mittaus kuljetuksen jälkeen lisää heittoa
  - Jos esim. 1 kg:n ero hehtolitrainpainossa, virhettä $10 \text{ kg} / \text{m}^3$
  - Esim. 100 m^3 viljan myynnissä 1 kg ero tekee 1000 kg
  - Isomman astian punnitus kuvanee paremmin painoa kuormassa

Kuva ProAgria
Eteläpohjanmaa,
NurmiArtturi-hanke

Rahtikustannuksista sopiminen

- Jos lyhyet välimatkat, helpointa jättää huomioimatta
  - Molemmille osapuolille tulee säästöä
- Jos merkittävät
  - Arvioidaan vaihtoehtoinen rahtikustannus ja puolitetaan molemmille osapuolille
  - Hyvitetään hinnassa ostajalle/myyjälle, joka vastaa kuljetuksesta

Pystymyynti

- Sadon arviointi korjuun yhteydessä
- Hintakorjaukset
  - Vastaavat laadun mukaiset kuten jyväkaupassa
  - Vastaava kuivaushyvitys ostajalle
  - Puintikustannusten korvaus esim. keskimääräisen urakointitaksan mukaan → n. 100 e/ha (2014) = 4 000 t/ha = 25 e/t
- Samoin ostajan mahdollisia muita viljelytoimia voi arvioida urakointitaksojen avulla

Sopimus

- Kirjallisena aina suositeltava, helpottaa toimimista
  - Miten perushinta määräytyy
  - Muut hinnoitteluperusteet
  - Laadun ja kosteuden määrittystavat
  - Määrän arviointitapa
  - Toimitusajankohdat ja maksuaikataulut
  - Vastuu rehun laadusta – milloin vastuu vaihtuu
  - Pystykorjuussa korvauskäytännöt pellon kuntoon liittyen –konerikot
  - Sopimuksen sitovuus – ylivoimaiset esteet

Tilojen välisen kaupan hyvät käytännöt

- Sovitaan kirjallisesti yhdessä etukäteen
- Pelisäännöt ovat selkeät
- Kumpikin hyötyy = tyytyväinen

Parhaat käytännöt - talous

1. Tarkastelu, mihin käyttöön viljaa tuotetaan – asiakkaat ja eri menetelmien tuoma lisäarvo
2. Kokonaistaloudellinen laskenta – koko ketju pelloilta ruokintaan
3. Seuranta – satojen arviointi, syöntimäärät, kustannukset – mitä mittaat- sitä voit parantaa

Kiitos